

مقایسه گرایش به سوء مصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز بر حسب جنسیت، اشتغال و وضعیت تحصیلی آنها

علی نقی اقدسی^۱، سولماز منظم^۲

^۱ هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

^۲ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز

چکیده

هدف مقاله حاضر، مقایسه گرایش به سوء مصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز، بر حسب جنسیت، اشتغال و وضعیت تحصیل می باشد. گرایش جوانان به مواد مخدر صنعتی مثل کراک، شیشه، اکستاسی، ال اس دی و ... معضل جوامع معاصر می باشد. جامعه آماری در این تحقیق عبارتند از: دانشجویان رشته های مختلف در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ دانشگاه آزاد تبریز می باشند. نمونه آماری تحقیق عبارتند از ۱۰۰ نفر از دانشجویان پسر و ۱۰۰ نفر از دانشجویان دختر دانشگاه فوق می باشند. روش نمونه گیری به صورت تصادفی طبقه ای نسبتی و روش تحقیق از نوع علی-مقایسه ای و برای جمع آوری اطلاعات و داده از پرسشنامه محقق ساخته استاندارد در مقیاس لیکرت استفاده شده است. این پرسشنامه در سه نسخه برای هر کدام از دانشجویان یکبار بر حسب جنسیت، بار دوم اشتغال و بار سوم وضعیت تحصیلی ارائه، و از ایشان تقاضا شده است هر کدام از آنها یا بر حسب جنسیت، یا اشتغال و یا وضعیت تحصیلی شان پاسخ دهند. در انجام تحقیق به این یافته ها بدست آمده است که جنسیت، اشتغال و وضعیت تحصیلی در گرایش به سوء مصرف مواد مخدر صنعتی تأثیر دارند.

واژه های کلیدی: گرایش به سوء مصرف مواد مخدر صنعتی، جنسیت، اشتغال، وضعیت تحصیلی.

مقدمه

پدیده اعتیاد به مواد مخدر، مسئله ای تاریخی و جهانی است که همه کشورها به نوعی با آن درگیر بوده و می‌باشند. انسان‌ها در فراز و نشیب‌های تاریخ همیشه از دردها و آسیب‌های اجتماعی بسیار رنج برده‌اند؛ و همواره در جستجوی یافتن علت و انگیزه‌های آن‌ها بوده‌اند، تا راه‌ها و روش‌های پیشگیری و درمان آن‌ها را بیابند؛ از جمله این آسیب‌های اجتماعی، می‌توانت اعتیاد را نام برد.

عادت و اعتیاد در اصطلاح و عنوانی می‌باشند که در افکار عمومی به غلط مشابه و معادل هم مصطلح شده‌اند؛ در صورتی که اختلاف کلی و اساسی با همدیگر دارند. ترک اعتیاد غیرممکن نیست و چون عنوان اعتیاد از طرفی اکثراً با عادت قابل اشتباه بوده و در تمامی موارد نمی‌تواند مطابق با واقعیت امر در استعمال طولانی داروهای مختلف و مواد، صدق و تطابق نماید؛ از این رو است که در سالهای اخیر از طرف محافل علمی تعارف گوناگون و متفاوتی در خصوص اعتیاد ارائه گردیده است.

یکی از مهمترین معضلات اجتماعی جهان امروز، مساله اعتیاد به مواد مخدر و نفوذ روزافزون آن در میان نسل جوان است. گرچه مصرف مواد مخدر در ایران سابقه ای طولانی داشته و گیاهانی که مواد مخدر سنتی (مثل تریاک و حشیش) از آن‌ها به دست می‌آید از گیاهان بومی ایران بوده‌اند «براساس آمارها و گزارش‌های نهادهای و سازمان‌های جهانی همچون سازمان بهداشت جهانی و اینترپل، به موازات پیشرفت جوامع، نیازها، گرایش‌ها و الگوهای رفتاری جوانان نیز دچار تغییر و دگرگونی شده و الگوی سوء مصرف مواد مخدر در میان جوانان در همه جهان از جمله ایران و پایتخت آن تهران به سرعت از سنتی به صنعتی در حال تغییر است. به گونه ای که روبرتو آربیتور نماینده دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل در ایران نیز درباره گسترش مواد مخدر صنعتی در ایران هشدار داده است.» (دکتر آقابخشی و همکاران، ۱۳۸۹).

خطر اعتیاد سنین مختلف افراد جامعه را تهدید می‌کند. اعتیاد بلایی است که پیر و جوان، فقیر و غنی و باسواد و بی‌سواد نمی‌شناسد، و همه را به دام خود می‌اندازد. آنچه باعث شد این موضوع مورد تحقیق قرار بگیرد، این است که در جامعه ای که امروز ما در آن زندگی می‌کنیم، استفاده از اینگونه مواد مخدر در میان دختران و پسران روز به روز افزایش چشمگیری پیدا می‌کند و هر سال بر شمار قربانیان خود می‌افزاید.

به دام افتادگان بیشتر جوانانی هستند که در گذار از گردنه بلوغ و هفتخوان پررمز و راز از شباب جوانی به سوی صحرای افسونگر پر می‌کشند و ذره ذره از جان خود می‌کاهند تا به مرگی خاموش تن دردهند.

مبانی نظری

اختلال مصرف مواد (SUD)، وضعیت پزشکی است که در آن استفاده از یک یا چند ماده منجر به اختلال بالینی می‌شود. تشخیص این اختلالات با مجموعه ای از علائم ذهنی، جسمی و رفتاری انجام می‌شود که شامل این موارد است: مشکلات مربوط به از دست دادن کنترل بدن، احساس فشار در زندگی فردی، استفاده زیاد و خطرناک از ماده ای مشخص و تحمل بسیار کم در مشکلات مختلف. داروها یا موادی که فرد با استفاده از آن‌ها می‌تواند دچار اختلال مصرف مواد شود شامل: الکل، محرک‌ها، کانابیس، هالوسیتزن‌ها، مواد مخدر، توتون و تنباکو، آرام بخش‌ها، خواب‌آورها و داروهای ضد درد می‌باشند.

اعتیاد به مواد مخدر و وابستگی به مواد، اجزای متمایز اختلالات مصرف مواد هستند. شدت اختلال مصرف مواد می‌تواند خیلی متفاوت باشد؛ شدت این اختلال به سه قسم مختلف خفیف، متوسط و شدید تقسیم می‌شود؛ که این تقسیم‌بندی بر اساس ۱۱ مشخصه انجام می‌شود.

در سراسر جهان، ۲۷۵ میلیون نفر در سال ۲۰۱۶ از مواد مخدر استفاده کرده‌اند. از این تعداد، ۲۷ میلیون نفر به صورت خطرناک از مواد استفاده می‌کنند به شکلی که به صورت جدی به سلامتی جسمی و روحی خود آسیب می‌زنند و در کنار آن باعث مشکلات جدی اجتماعی می‌شوند. در سال ۲۰۱۵ اختلال مصرف مواد باعث مرگ ۳۰۷,۴۰۰ نفر در جهان شده‌است که این میزان ۱۶۵,۰۰۰ نفر بیشتر از سال ۱۹۹۰ می‌باشد. از این تعداد، بیشترین آن‌ها به علت اختلالات مصرف الکل از دنیا رفته‌اند که تعدادشان ۱۳۷۵۰۰ نفر بوده‌است در رتبه‌های بعدی اختلالات مصرف مواد مخدر با ۱۲۲۱۰۰ مرگ، اختلالات مصرف آمفتامین با ۱۲,۲۰۰ مرگ و اختلالات مصرف کوکائین با ۱۱,۱۰۰ مرگ، بوده‌اند. تعداد مرگ و میر ناشی از مصرف مواد مخدر بیش از ۶۰ درصد از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ افزایش یافته‌است.

افرادی که مصرف دارو یا الکل آن‌ها باعث مشکلات یا ناراحتی‌های قابل توجهی در زندگیشان می‌شود ممکن است اختلال مصرف مواد داشته باشند. تشخیص این امر معمولاً شامل یک معاینه عمیق است که توسط یک روانپزشک، روانشناس، یا مشاور مواد مخدر و الکل انجام می‌شود. عمومی‌ترین دستورالعمل‌های تشخیص این اختلال در راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی منتشر شده‌است. ۱۱ معیار تشخیص وجود دارد که چند تا از آن‌ها عبارتند از: از دست دادن کنترل برای بدست آوردن مواد، احساس فشار در زندگی شخص و استفاده خطرناک برای سلامتی. دستورالعمل تشخیص اختلال "DSM-5" برای تشخیص این اختلال، برای شروع نیاز به این دارد که شخص مورد بررسی، در زندگی خود مشکلات یا ناراحتی قابل توجهی داشته باشد که نتیجه سوءمصرف مواد باشد. در نتیجه برای شروع این تشخیص باید فرد حداقل دو مورد از علائم ذکر شده در زیر را در یک سال داشته باشد.

گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی:

در مورد گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی توافق خاصی وجود ندارد. به طوری که عوامل مرتبط با گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی متعدد و متنوع هستند و شامل زمینه‌های فردی، ویژگی‌های خانوادگی، عوامل اجتماعی و محیطی می‌شود. (میسیا، ۲۰۰۹). بنابراین در این رابطه موضوع گرایش با عوامل و علل ریشه‌ای سوءمصرف مواد مخدر صنعتی همسو و مترادف می‌گردد. گرایش وضعیت پیشرونده‌ای است که در آن فرد به طور فزاینده‌ای وقت و انرژی صرف کرده و در نتیجه احساس عدم کنترل می‌نماید که تنها از طریق تکیه بر یک عامل بیرونی مثل دارد می‌تواند بر آن فائق آید. (فرجاد، ۱۳۹۱). عتیاد یکی از مهمترین آسیب‌های اجتماعی است که جامعه و به خصوص نسل جوان را به صورت جدی تهدید می‌کند. به طوری که سوءمصرف مواد و اعتیاد، امروزه به یکی از دغدغه‌های بزرگ جوامع بشری تبدیل شده‌است. با توجه به مشکلات زیاد و گسترده حاصل از اعتیاد و هزینه‌های بسیار بالای مبارزه با مواد مخدر، به نظر می‌رسد پیشگیری از سوء مصرف مواد بسیار مقرون به صرفه و کارآمدتر باشد. در طی سالهای گذشته، پژوهش‌های متعددی در ایران در زمینه سبب شناسی و پیشگیری از مصرف مواد انجام شده‌است. به منظور برنامه‌ریزی برای ارتقای فعالیت‌های پژوهشی آینده، ارزیابی و دسته‌بندی نتایج تولید شده علمی در دهه‌های گذشته ضروری است.

محدوده شدت اختلال مصرف مواد می‌تواند خیلی متفاوت باشد و روش‌های متعددی برای ارزیابی شدت آن در افراد مختلف وجود دارد. روش تشخیص DSM-5 خود شامل پروسه‌های تشخیص شدت اختلال مصرف مواد می‌باشد. افرادی که تنها ۲ یا ۳ معیار از معیارهای معرفی شده در DSM-5 را دارا هستند اختلال آن‌ها خفیف ارزیابی می‌شود. افرادی که دارای ۴ یا ۵

معیار هستند، دارای اختلال مزمن می‌باشند و افرادی که ۶ معیار یا بیشتر دارا هستند به عنوان اختلال شدید تلقی می‌شوند. در DSM-5، اصطلاح معتاد به مواد مخدر مترادف با مبتلا بودن به اختلال مصرف مواد مخدر است. معیارهای سنجش شدت، اندازه‌گیری‌هایی است که انجام شده توسط DSM-5 است، اما متخصصین برای تشخیص شدت، حالات جامع تری را نیز در نظر می‌گیرند که شامل الگوهای رفتاری خاص فردی است، که در هر شخص متفاوت است. آن‌ها همچنین به‌طور معمول میزان مصرف فرد در طول زمان را بررسی می‌کنند و همچنین پیامدهای مصرف مادهٔ خاصی که فرد مصرف می‌کند را نیز مورد بررسی قرار می‌دهند مثلاً در هنگام ارزیابی فرد برای اختلال مصرف الکل، پیامدهای خاصی مانند دستگیری برای رانندگی تحت تأثیر الکل مورد بررسی قرار می‌گیرد. بعضی از سیستم‌های پزشکی برای تشخیص شدت به شاخص شدت اعتیاد ارجاع می‌کنند تا شدت مشکلات مربوط به مصرف مواد را ارزیابی کنند. این شاخص مشکلات را در هفت طبقه بررسی می‌کند: پزشکی، اشتغال / حمایت، الکل، مصرف مواد مخدر، قانونی، خانواده / اجتماعی و روانپزشکی.

گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی برحسب جنسیت:

امروزه طی تحقیقات بالینی، مشخص شده که تفاوت‌های بیولوژیکی و روانی میان زنان و مردان تأثیر بسزایی در میزان شیوع و نحوه بروز اختلالات (از جمله گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی برحسب جنسیت) دارد. به طوریکه از ۱۹۹۰ به اینسو حجم مطالعات و تحقیقات در زمینه جنسیت در گرایش به مصرف مواد مخدر (بخصوص صنعتی) انجام و منتشر شده است.

گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی برحسب وضعیت اشتغال:

گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی برحسب وضعیت اشتغال، بررسی این معضل در افراد شاغل و غیرشاغل می‌باشد؛ و بر این نکته تأکید دارد که اشتغال فرد تا چه اندازه ای می‌تواند در گرایش وی به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی بازدارنده باشد.

گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی برحسب وضعیت تحصیلی:

در بررسی موضوع گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی برحسب وضعیت تحصیلی، بر موفقیت‌های تحصیلی، سطح و کیفیت تحصیلات تأکید می‌گردد. بخصوص، تحقیقات نشان داده که شکست‌های تحصیلی، یکی از عوامل مهم در امکان گرایش افراد به سوءمصرف مواد مخدر به ویژه صنعتی به جهت سهولت مصرف دارد. (چیریلو، برینی، ۲۰۰۹).

-نتایج تحقیقات در داخل کشور:

نتایج تحقیقاتی که در داخل کشور در زمینه گرایش به سوءمصرف مواد مخدر (صنعتی) در قالب کتاب‌ها، مقاله‌ها و پایان‌نامه‌ها چاپ گردیده است که در زیر به بخشی از آن‌ها اشاره می‌گردد:

نتایج بعضی از تحقیقات منتشر شده در قالب کتاب‌ها:

- گرایش به مواد مخدر، پیشگیری، سرکوبی یا اعتیاد (۱۳۸۹). گل محمدی خامنه، علی، تهران.
- راهنمای کاربردی در مقابله با گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی (۱۳۸۸). ملک محمدی، مجید، تهران، نشر پرشکوه.
- مطالعات مردم‌شناسانه در گرایش به سوءمصرف مواد مخدر (۱۳۸۹). قنبری، محمدرضا، تهران.

شناخت و پیشگیری از گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی و درمان آن (۱۳۹۰). سجادیه، محمدعلی، فدایی، فرید؛ تهران، انتشارات تایماز.

پیشگیری از گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی و اعتیاد به آن (۱۳۸۹). مجموعه مقالات همایش بین المللی علمی- کاربردی جنبه های مختلف سیاست جنایی در قبال مواد مخدر، تهران.

نقش خانواده در گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی و شکل گیری اعتیاد (۱۳۸۷)، امانالهی، عباس؛ مجموعه مقالات همایش اعتیاد، انتشارات دانشگاه آزاد مسجدسلیمان.

پیشگیری از اعتیاد و بررسی عوامل گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی (۱۳۹۰)، مجموعه مقالات بین المللی علمی- کاربردی؛ تهران.

افزایش گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی و رابطه آن با امنیت اجتماعی (۱۳۸۵). حقیق، رضا، فصلنامه مطالعات اجتماعی، شماره ۱۲، تهران.

مجموعه مقالات همایش علمی- کاربردی گرایش به سوءمصرف مواد مخدر (سنتی- صنعتی) در اعتیاد خانواده (۱۳۸۸). فاضلی، عصمت، ستاد مبارزه با مواد مخدر ریاست جمهوری، تهران.

پیشگیری از گرایش به اعتیاد با آموزش مهارت های اساسی زندگی (۱۳۸۷). فریفته، حمید؛ نشریه اصلاح تربیت، شماره ۲۱، تهران.

نتایج تحقیقات در قالب پایان نامه ها:

بررسی شیوه های اثربخشی پیشگیری از اعتیاد (۱۳۸۸). رستمی، یعقوب؛ پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران.

بررسی عوامل موثر در گرایش به سوءمصرف مواد مخدر (سنتی- صنعتی) (۱۳۸۶)، نجف زاده، حمید؛ دانشگاه تهران.

بررسی عوامل موثر ر گرایش به سوءمصرف مواد مخدر در زنان (۱۳۸۸). قناعتیان، زهرا؛ دانشگاه تهران.

علل گرایش نوجوانان و جوانان به اعتیاد مواد مخدر استان کرمان (۱۳۸۷). کریم زاده افکاری، غلامحسین؛ دانشگاه آزاد اسلامی نراق.

رابطه گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی پسران مقطع دبیرستان منطقه ۱۵ تهران با وضعیت تحصیل و تربیت مولد (۱۳۸۵). پایان نامه دوره کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.

علل گرایش نوجوانان و جوانان به مواد مخدر صنعتی در سمنان (۱۳۸۸). نثاری، خلیل؛ دانشکده علوم قضایی.

بررسی عوامل گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین نوجوانان و جوانان پسر شهرستان کرج (۱۳۸۶). پایان نامه دوره کارشناسی ارشد دانشگاه علوم انتظامی تهران.

نتایج تحقیقات در خارج از کشور

چیریلو، استفانو؛ برینی، روبرتو (۲۰۰۹) در رابطه با تأثیر وضعیت تحصیلی، بخصوص شکست تحصیلی در گرایش به سوءمصرف مواد مخدر به ویژه صنعتی به جهت سهولت مصرف، تحقیقاتی در ایتالیا انجام داده و پیرمادی (۱۳۹۱) نتایج تحقیقات آن‌ها را در کتابی به عنوان «گرایش به سوءمصرف مواد مخدر در آینه روابط خانوادگی، اشتغال و تحصیلات» در اصفهان ترجمه توسط انتشارات همام نشر یافته است.

هاوکینز؛ کاتالانو؛ میلر (۲۰۱۰) درباره «عوامل خطر و عوامل حفاظت‌کننده در پیشگیری از گرایش به سوءمصرف مواد مخدر سنتی و صنعتی در جوانان و نوجوانان» در امریکا تحقیق کرده و نتایج تحقیقات خویش را طی مقاله‌ای در نشریه (Additional and Research Journal of Brief research) انتشار داده‌اند و ماه جویی (۱۳۹۱) آن را در تهران،

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی انتشارات مدرسه ترجمه و چاپ کرده است.

همچنین روزنهان و سلیگمن (۱۹۹۵) در کتاب آسیب‌شناسی روانی جلد دوم ترجمه سیدمحمدی (۱۳۸۷) و کاپلان؛ ساموک در کتاب «خلاصه روان پزشکی» (۲۰۰۷) ترجمه پورافکاری (۱۳۸۴) طی فصل‌هایی درباره گرایش به سوءمصرف مواد مخدر سنتی و صنعتی مطالب مبسوطی آورده و به تحقیقاتی اشاره کرده‌اند.

براساس تحقیقاتی که در سال ۲۰۰۲ درباره میزان مصرف مواد مخدر و سلامتی افراد در امریکا انجام شده است حدود سه میلیون و پانصد هزار آمریکایی که ۱۲ سال به بالا دارند، حداقل یک بار مواد اعتیادآور از جمله هروئین را مصرف کرده‌اند.

آماري که از دبیرستان‌های امریکا در سال ۲۰۰۳ بدست آمده است، نشان می‌دهد ۱/۶ درصد از کودکان ۸ ساله، ۱/۵ درصد از کودکان ۸ تا ۱۲ ساله، و ۱/۵ درصد از دانش‌آموزان ۱۲ سال به بالا حداقل یک بار هروئین مصرف کرده‌اند. کودکان و جوانان دبیرستانی در تحقیق فوق نشان داده‌اند که ۳/۳ درصد از کل دانش‌آموزان آمریکایی مواد اعتیادآور مصرف می‌کنند و اغلب مصرف‌کنندگان نیز پسر می‌باشند.

براساس نظرسنجی‌هایی که از دانش‌آموزان آمریکایی در سال ۲۰۰۳ صورت گرفته است، ۱۵/۶ درصد از دانش‌آموزان ۸ ساله، ۱۸/۸ درصد از دانش‌آموزان ۱۰ ساله، ۲۷/۹ درصد از دانش‌آموزان ۱۲ ساله گفته‌اند که به سهولت مواد در دسترس آن‌ها قرار دارند.

جامعه تحقیق

جامعه آماری: شامل بخشی از دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز می‌باشند که در رشته‌های مختلف در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۴-۹۵ مشغول به تحصیل بودند؛ و آمار این دانشجویان حدود ۱۵۰۰ نفر می‌باشند.

نمونه‌ها در دو جنس دختر و پسر دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ که در محدوده سنی ۲۲ تا ۳۰ سال قرار دارند، انتخاب شده‌اند. نمونه‌ها از لحاظ تحصیلات در سطح کارشناسی و کارشناسی ارشد قرار دارند. سن، جنس، اشتغال و وضعیت تحصیلی دانشجویان این دانشگاه به صورت مقیاس درجه بندی پرسشنامه به صورت (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) صورت بندی شده است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها (یافته‌ها)

جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق یعنی:

فرضیه (۱) آزمون: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت است.

فرضیه (۲) آزمون: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل متفاوت است.

فرضیه (۳) آزمون: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان برحسب وضعیت تحصیلی آنان متفاوت است.

برای بررسی و مقایسه تأثیر عوامل جنسیت، اشتغال و وضعیت تحصیلی از روش آمار توصیفی و با به دست آوردن فراوانی و درصد فراوانی در مقیاس لیکرت از پاسخ‌های بسیار زیاد تا بسیار کم به میزان تأثیر این عوامل در گرایش به مواد مخدر صنعتی پی برده و طبق آمار به دست آمده، می‌توان گفت که کدام عوامل می‌توانند بیشترین تأثیر را بگذارند؛ و با ترسیم نمودار، کاملاً می‌توان این مطلب را توضیح داد.

جدول ۱ فراوانی و درصد فراوانی بدست آمده جهت آزمون فرضیه (۱):

جدول ۱: بررسی تأثیر جنسیت در گرایش دانشجویان دختر و پسر به مواد مخدر صنعتی

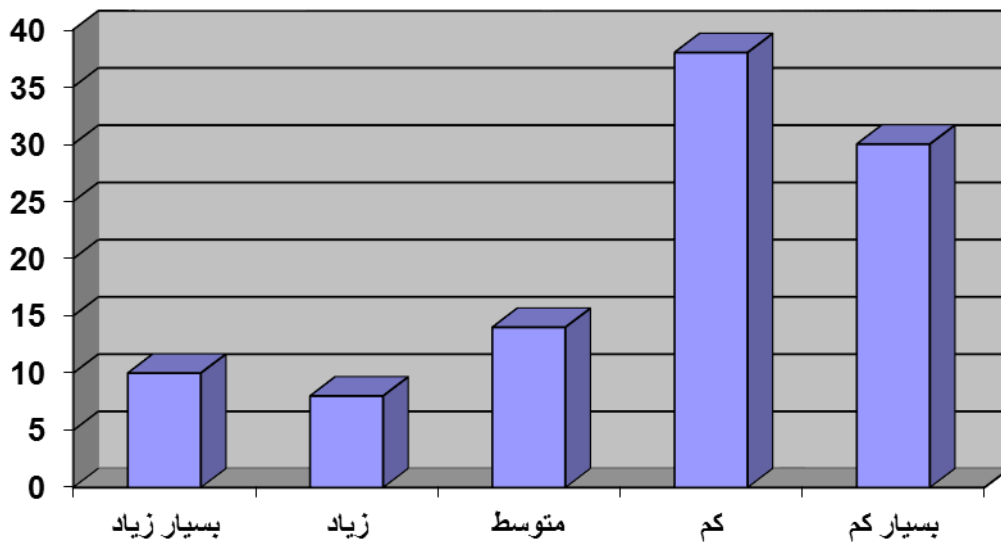
نمرات در مقیاس لیکرت	فراوانی	درصد فراوانی
بسیار زیاد	۱۰	۱۰٪
زیاد	۸	۸٪
متوسط	۱۴	۱۴٪
کم	۳۸	۳۸٪
خیلی کم	۳۰	۳۰٪
جمع	۱۰۰	۱۰۰٪

همان طور که جدول ۱ نشان می دهد، آزمودنیها تأثیر جنسیت را ۱۰ درصد بسیار زیاد، ۸ درصد زیاد، ۱۴ درصد متوسط، ۳۸ درصد کم و ۳۰ درصد بسیار کم می دانند. پس می توان گفت تأثیر جنسیت در گرایش دانشجویان دختر و پسر به مواد مخدر صنعتی می تواند به میزان کم دخالت داشته باشد.

نمودار مربوط به فرضیه (۱):

فرضیه (۱): گرایش به سوء مصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت است. یافته ها براساس پرسشنامه محقق ساخته جهت آزمون فرضیه (۱) در جدول زیر در مقیاس لیکرت آورده شده اند:

گرایش به سوء مصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت است

نمودار ۱: گرایش به سوء مصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دختر و پسر

همان طور که جدول ۱ نشان می دهد: ۱۰ درصد آزمودنیها جواب بسیار زیاد، ۸ درصد جواب زیاد، ۱۴ درصد جواب متوسط، ۳۸ درصد جواب کم و ۳۰ درصد جواب بسیار کم داده اند. بنابراین فرض صفر رد و آزمودنیها پاسخ داده اند که: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت است.

جدول ۲ فراوانی و درصد فراوانی بدست آمده جهت آزمون فرضیه (۲):

گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت است.

فرضیه (۲): گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل متفاوت است.

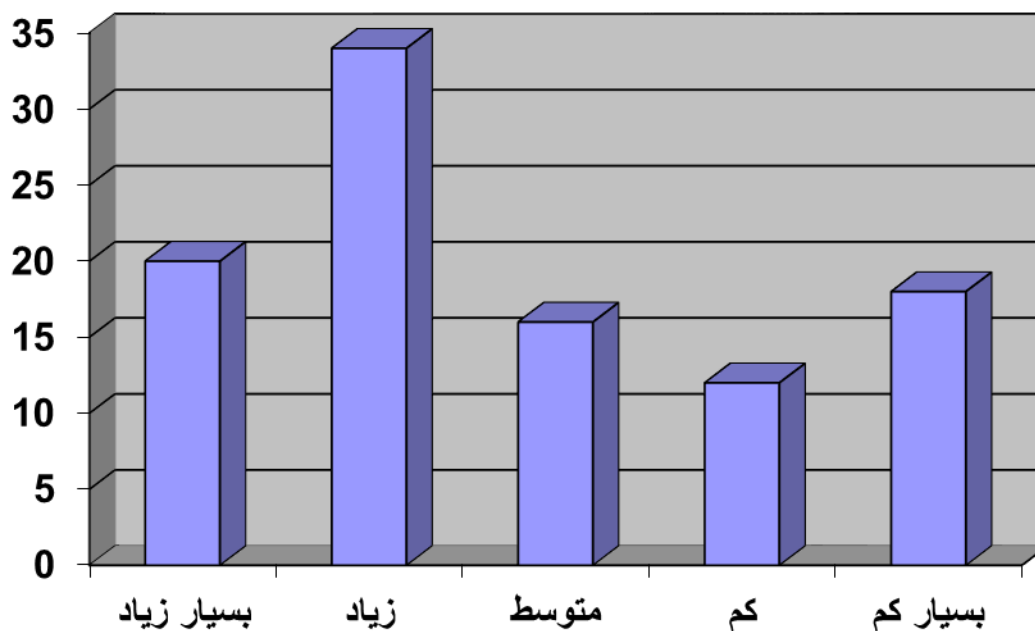
جدول ۲: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دختر و پسر

نمرات در مقیاس لیکرت	فراوانی	درصد فراوانی
بسیار زیاد	۲۰	۲۰٪
زیاد	۳۴	۳۴٪
متوسط	۱۶	۱۶٪
کم	۱۲	۱۲٪
خیلی کم	۱۸	۱۸٪
جمع	۱۰۰	۱۰۰٪

همان طور که جدول ۲-۴ نشان می دهد: ۲۰ درصد آزمودنیها جواب بسیار زیاد، ۳۴ درصد زیاد، ۱۶ درصد متوسط، ۱۲ درصد کم و ۱۸ درصد بسیار کم در رابطه با آزمون فرضیه (۲) داده اند بنابراین فرضیه صفر رد و آزمودنیها پاسخ داده اند که: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل متفاوت است.

نمودار مربوط به فرضیه (۲):

گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل متفاوت است.

نمودار ۲: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل

جدول ۳: فراوانی و درصد فراوانی بدست آمده جهت آزمون فرضیه (۳):

فرضیه (۳): گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان برحسب وضعیت تحصیلی متفاوت است.

جدول ۳: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان برحسب وضعیت تحصیلی

درصد فراوانی	فراوانی	نمرات در مقیاس لیکرت
۳۳٪	۳۲	بسیار زیاد
۲۰٪	۲۰	زیاد
۲۳٪	۲۳	متوسط
۱۵٪	۱۵	کم
۱۰٪	۱۰	خیلی کم
۱۰۰٪	۱۰۰	جمع

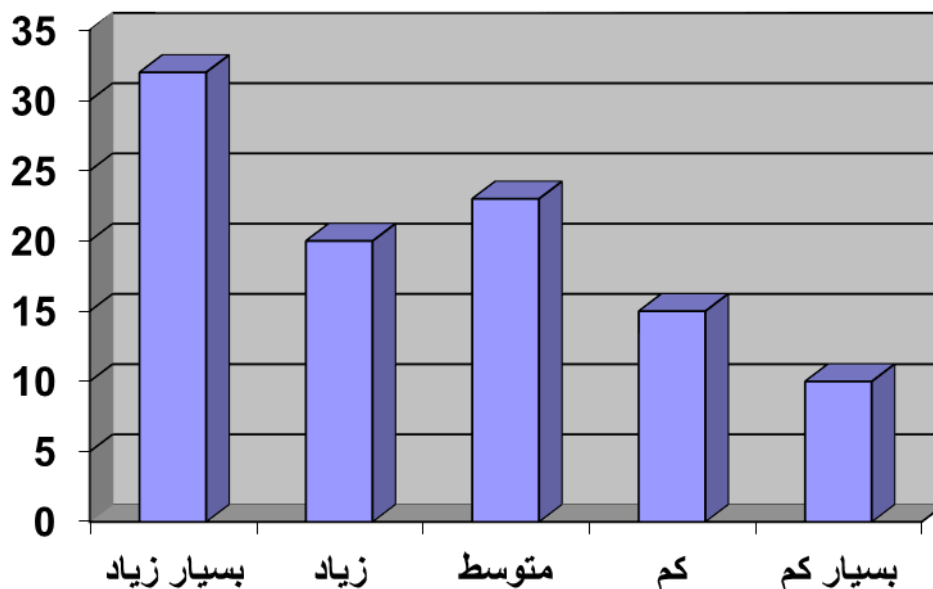
جهت آزمون فرضیه (۳): بررسی وضعیت تحصیلی دانشجویان در گرایش به مواد مخدر صنعتی

همان طور که جدول نشان می دهد: ۳۲ درصد آزمودنیها جواب بسیار زیاد، ۲۰ درصد زیاد، ۲۳ درصد متوسط، ۱۵ درصد کم، ۱۰ درصد خیلی کم در رابطه با آزمون فرضیه (۳) داده اند.

بنابراین فرضیه صفر رد و آزمودنیها پاسخ داده اند که گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل متفاوت است.

نمودار مربوط به فرضیه (۳):

گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل متفاوت است.

نمودار ۳: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل

بحث و نتیجه گیری

بنابراین براساس فرضیه (۱):

«گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت است» یافته‌ها در رابطه با فرضیه (۱)، یعنی ۱۰٪ جواب بسیار زیاد، ۱۴٪ جواب متوسط، ۳۸٪ جواب کم و ۳۰٪ جواب خیلی کم داده اند. در حالیکه در رابطه با اشتغال و وضعیت تحصیلی، هرچند کم ولی باز معنادار می‌باشد.

همچنین براساس فرضیه (۲):

«گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل متفاوت است» یافته‌ها در این مورد نشانگر آنند که در رابطه با فرضیه (۲) ۲۰٪ آزمودنیها جواب بسیار زیاد، ۳۴٪ جواب زیاد، ۱۶٪ جواب متوسط، ۱۲٪ جواب کم و ۱۸٪ جواب خیلی کم داده اند.

یافته‌ها نشانگر آنند که نقش اشتغال در گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی نسبتاً زیاد و بیشتر از نقش جنسیت می‌باشد.

براساس فرضیه (۳):

«گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان برحسب وضعیت تحصیلی آنان متفاوت است.» یافته‌ها در این مورد نشانگر آنند که در رابطه با فرضیه (۳)، ۳۲٪ آزمودنیها جواب بسیار زیاد، ۲۰٪ زیاد، ۲۳٪ متوسط، ۱۵٪ کم و ۱۰٪ جواب خیلی کم داده‌اند. بنابراین یافته‌ها نشانگر آنند که گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان برحسب وضعیت تحصیلی آنان متفاوت می‌باشد و وضعیت تحصیلی به طور زیاد بیشتر از نقش جنسیت و اشتغال، بیانگر این گرایش می‌باشد.

نتیجه گیری کلی:

در نتیجه گیری کلی و نهایی و با توجه به داده‌های آماری پرسشنامه و جداول مربوطه در پاسخ، پرسش‌ها و فرضیه‌های تحقیق می‌توان اینگونه نتیجه گیری کرد که:
در پاسخ به سوال و فرضیه (۱):

«گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت است.» ۱۰٪ جواب بسیار زیاد، ۸٪ زیاد، ۱۴٪ متوسط، ۳۸٪ کم و ۳۰٪ جواب خیلی کم داده‌اند.
در پاسخ به سوال و فرضیه (۲):

«گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل متفاوت است.» ۲۰٪ آزمودنیها جواب بسیار زیاد، ۳۴٪ زیاد، ۱۶٪ متوسط، ۱۲٪ کم و ۱۸٪ جواب خیلی کم داده‌اند.
همچنین در پاسخ به سوال و فرضیه (۳):

«گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان برحسب وضعیت تحصیلی آنان متفاوت است.» ۳۲٪ آزمودنیها جواب بسیار زیاد، ۲۰٪ زیاد، ۲۳٪ متوسط، ۱۵٪ کم، و ۱۰٪ جواب خیلی کم داده‌اند.
بنابراین در یک نتیجه گیری کلی و نهایی می‌توان اظهار نمود که به ترتیب وضعیت تحصیلی، بعد اشتغال و در آخر جنسیت در گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی بر مبنای داده‌های ناشی از پرسش‌نامه در جداول و نمودارهای این تحقیق، نقش دارند.

پیشنهادهای تحقیق**پیشنهادی کاربردی:**

یکی از بلاهای خانمانسوز که آفتی به پیکر جوامع بشری است، مسئله مواد مخدر است که خلاقیت، توان و سازندگی را از قشر جوان جامعه گرفته و بنیان خانواده آن‌ها را در معرض نابودی و ازهم پاشیدگی قرار داده است و متأسفانه روز به روز، رو به گسترش است.

در این مورد می‌توان پیشنهادهای کاربردی زیر را مدنظر قرار داد:

الف: براساس یافته‌ی مربوط به فرضیه (۱) که: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان دختر و پسر متفاوت است» می‌باشد لذا پیشنهاد می‌گردد که در رابطه با دختران و پسران برحسب و در رابطه با روشهایی مناسب و در انطباق با جنسیت آن‌ها آموزش‌ها و مهارتهای لازم در جهت مقابله با گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی داده شود.

ب: براساس یافته‌های مربوط به فرضیه (۲) که: گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان شاغل و غیرشاغل متفاوت است» می‌باشد، لذا پیشنهاد می‌گردد که در جهت کمک به اشتغال دانشجویان تصمیمات جدی از سوی مسئولان گرفته شود تا آن‌ها از سر بیکاری در معرض خطر سوء مصرف مواد مخدر قرار نگیرند.

ج: «مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان برحسب وضعیت تحصیلی آنان متفاوت است» می‌باشد؛ براساس داده‌ها و اطلاعات ناشی از پرسشنامه‌ها وضعیت تحصیلی بهتر، بیانگر معنویت بخشی بیشتری در گرایش به سوءمصرف مواد مخدر می‌باشد. بنابراین پیشنهاد می‌گردد که با ارائه آموزش‌ها و تدریس‌های جامع‌تر و نافع‌تر و کم‌در بهبود وضعیت تحصیلی دانشجویان، آن‌ها را از گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی بیشتری بخشید.

پیشنهادهای پژوهشی

با توجه به اولویت مصرف مواد مخدر صنعتی در سنین جوانی و حتی نوجوانی، پیشنهاد می‌گردد که در درباره تأثیر عوامل تغییر الگوی مصرف مواد مخدر در بین جوانان و دانشجویان توسط صاحب‌نظران روانشناس، جامعه‌شناس و دیگر مراجع ذیصلاح مربوطه، تحقیقات پایه‌ای و همه‌جانبه‌ای در این موارد صورت گیرند و حاصل تحقیقات به صورت مختلف در اختیار افراد جامعه قرار گیرند.

با توجه به کاهش میانگین سنی گرایش جوانان به مواد مخدر صنعتی و شیمیایی (۱۵ تا ۱۸ سال)، هرگونه اقدام انظامی، قضایی و آموزشی بایستی متناسب با شرایط سنی، جسمی و سطوح رشدی. آگاهی آنان باشد.
ج: چون نقش همسالان در دوره نوجوانی و جوانی بیشتر می‌باشد، و آن‌ها نمی‌توانند در مقابل فشار حاکم در مهمانی‌های شبانه که در آن مواد مخدر صنعتی در رابطه با روش‌های مناسب آگاهی‌دهی به نوجوانان و جوانان تحقیق نمایند.

د: محققان بعدی پیشنهاد می‌گردد که با پرسش‌نامه‌ها و نوع تحقیق‌های دیگر در مقایسه گرایش به سوءمصرف مواد مخدر صنعتی در بین دانشجویان برحسب جنسیت، اشتغال و وضعیت تحصیلی آنان تحقیق و نتایج تحلیل‌ها براساس داده‌ها و اطلاعات پژوهشی خویش را در اختیار نوجوانان و جوانان، دانشجویان، خانواده‌ها و مسئولان قرار دهند.

منابع:

۱. احمدوند، محدعلی (۱۳۸۷). نظریات سوءمصرف مواد مخدر، تهران، نشر نیلوفر.
۲. اسعدی، حسن (۱۳۹۰). اعتیاد در آئینه خانواده، تهران، نشر کیهان.
۳. اسلام دوست، ثریا (۱۳۹۱). اعتیاد، سبب‌شناسی و درمان، انتشارات پیام نور.
۴. آبادینسکی، ه. (۱۳۸۴). مواد مخدر، نگاهی اجتماعی. مترجمان: ذکریایی، محمدعی و دیگران، تهران، انتشارات جامعه و فرهنگ.
۵. آقابخشی، حبیب (۱۳۸۹). بررسی مواد مخدر، تهران، نشر حافظ.
۶. آیسنگ، اچ (۱۳۸۵). جرم و شخصیت، ترجمه دکتر پاشا شریفی، حسن. دکتر نجفی زند، جعفر. تهران، انتشارات سخن.
۷. برفی، محمد (۱۳۸۸). از میکده تا ماتمکده اعتیاد. تهران، نشر احسان.

۸. پورکاطمی، لطفعلی(۱۳۸۹). ترک اعتیاد، تهران، انتشارات سلام.
۹. چیریلو، استفانو، برینی، روبرتو(۱۳۹۱). گرایش به سوء مصرف مواد مخدر در آینه روابط خانوادگی و اشتغال و تحصیلات، ترجمه پورمرادی، سعید، اصفهان، انتشارات همام.
۱۰. حاتمی، حمیرا، محسنی، صفر. شیخ زاده، فرزاد، نجاتی، فرانک. بررسی مقایسه‌ای اثرات تزریقی درون صفاقی هروئین و شیشه بر تعداد سلولهای خونی و لیپوپروتئین های سرمی، مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی ایلام، دوره ۲۲، شماره ۲، سال ۱۳۹۲.
۱۱. حسینی، علی اصغر(۱۳۸۸). فاجعه مواد مخدر، تهران، ستاد مبارزه با مواد مخدر.
۱۲. زمان دانش، تاج(۱۳۸۷). اطفال و جوانان بزهکار، تهران، موسسه فرهنگی رسا.
۱۳. زمان دانش، تاج(۱۳۸۹). معتاد کیست و مواد مخدر چیست، تهران، نشر کیهان.
۱۴. صارمی، رضا(۱۳۸۹). انواع مخدرهای صنعتی و شیمیایی، تهران، نشر پرشکوه.
۱۵. فرجاد، محمدحسین(۱۳۹۱). آسیب شناسی اجتماعی و جامعه شناسی انحرافات، تهران، دفتر تحقیقات و انتشارات بدر.
۱۶. گلدوزیان، ایرج(۱۳۷۲). حقوق جزای اختصاصی، تهران، انتشارات دانشگاهی.
۱۷. گیدنز، آنتونی(۱۳۹۰). جامعه شناسی. ترجمه صبوری، منوچهر، تهران، نشر نی.
۱۸. ممتازی، سعید(۱۳۹۰). خانواده و اعتیاد، تهران، انتشارات مهدیس.
۱۹. واثقی، منصور(۱۳۸۷). مواد مخدر و اعتیاد، اصفهان، انتشارات گل‌های محمدی.
۲۰. اداره کل پژوهش های ستاد مبارزه با مواد مخدر، بررسی مواد مخدر، نشر سازمان تبلیغات اسلامی ۱۳۸۹.
۲۱. روزنامه همشهری، شنبه، ۳۰ بهمن ۱۳۷۸، شماره ۲۰۵۶، ص ۲۳.
۲۲. صالح آبادی، ابراهیم. سلیمی امان آباد، محسن. بررسی رابطه سبک زندگی جوانان و گرایش به مصرف مواد مخدر صنعتی در شهر شیروان ۱۳۹۱، سال ۳، شماره ۶، فصلنامه جامعه شناسی مطالعات جوانان.
۲۳. هفته نامه حلال، شماره ۷۵، آبان ۱۳۸۹.
24. Lingford – Hughes A clementi N (2008).Addiction and substance misuse .
Medicine.36(8)422-429.
25. Maithya W,R . (2009). Drug Abuse in secondary schools in kenya : Developing a
program for prevention and intevention , Ph.d unpublished -4. Dissertation,
university of south Africa .
26. Miller, T . R. lesting . D.C.& Smith,G.s.(2001).Injury risk among, medicallyidentified
alcohol and drug abuser, Alcoholism: clinical and –Experimental research, 25 (1), 54-59